

Такриз

Ба фишурдаи рисолаи илмии Мирзораҳматова Гулнора Миралиевна дар мазӯи “Рузгор ва осори Мирзо Қадам” аз рӯйи ихтисоси 10.01.01-Адабиёти тоҷик

Адабиёти форсу тоҷик яке аз адабиёти қадимтарини олам ба шумор рафта, бо намояндагони барҷаставу нуктасанҷаш машҳури олам гаштааст. Аз ҷониби олимон, адабиётшиносон дар атрофи ҳаёт, фаъолият ва эҷодиёти шоирону нависандагони тоҷик мақолаву асарҳои зиёд оғарида шудааст.

Рисолаи мавриди назар “Рӯзгор ва осори Мирзо Қадам” унвон дошта, аз муқаддима, се боб, ҳашт фасл, ду зерфасл, хулоса ва китобнома иборат аст.

Дар муқаддимаи кор аҳамияти мавзӯъ, мақсад ва вазифаҳои таҳқиқ, сарчашмаҳои таҳқиқ, объекти таҳқиқ, предмети таҳқиқ, метод ва методологияи таҳқиқ, навғонии илмии рисола баррасӣ шудааст.

Боби аввали рисола “Ҷараёни зиндагӣ ва мероси адабии Мирзо Қадам” ном дошта, аз се фасл иборат аст.

Фасли аввал “Доираи адабии Роғ дар охирҳои асри XIX ва ибтидои асри XX” ном дошта, диссертант дар ин фасл доир ба доираи адабии Роғ сайри таърихӣ намуда, доир ба Роғу сокинони ин маҳал, асли баромади онҳо, ҳаёти иҷтимоиву иқтисодӣ ва сиёсиву фарҳангии ин мардум сухан рондааст. Дар баробари ин, муаллиф номи як қатор олимони ватаниву ҳориҷиро ёдовар шудааст, ки дар мақолаю гузоришҳо ва рисолаҳои дар бораи мардуми Роғ ва шеваи гуфткорашон изҳори назар кардаанд.

Фасли дуюми боби аввали диссертатсия “Зиндагиномаи Мирзо Қадам” ном дошта, дар ин бахши кор диссертант аз рӯйи маъхазҳо ва маводҳои мавҷуда доир ба аслу насаб мавзеи таваллуд, оила ва рузгори пасисар намудаи шоир маълумоти муғид додааст.

Фасли сеюми боби якум “Мероси адабии Мирзо Қадам” ном дорад. Дар ин фасл сухан дар бораи мероси адабии шоир, яъне баррасии ҳамаҷонибаи мероси адабии шоир то як андоза кори муҳимро анҷом додааст.

Бинобар ақидаи муаллиф Мирзо Қадам дорои девон, маснавии “Қасас-ул-анбиё” ва шарҳи “Девони Ҳофиз” будааст.

Боби дуюми рисола “Мазмун ва мундариҷаи ғоявии ашъори Мирзо Қадам” ном дошта, аз се фасл иборат мебошад.

Фасли аввали боби мавриди назар “Мавқеи жанрҳои хурди лирикӣ дар эҷодиёти Мирзо Қадам ва муҳтавои асосии онҳо” унвон дошта, дар ин қисмати рисола муаллиф эҷодиёти шоирро таҳлилу баррасӣ намуда, муайян намудааст, ки қасида маснавиҳои кӯчак, ғазал, мумухаммас, рубой, қитъа ва фардбайтҳо ҳамчун жанри хурди лирикӣ дар эҷодиёти шоир мавқеи вижгаеро касб мекунанд.

Фасли дуюми боби мазкур “Андешаҳои тарбиявӣ ахлоқӣ дар ашъори Ғаноии Мирзо Қадам” унвон дошта, рисоланавис дар асоси маводи девони шоир андешаҳои тарбиявӣ-ахлоқии шоирро нуктасанҷонаву мӯйшикофона таҳлил намудааст. Чунончи ӯ мегӯяд: “Мутобики фикрҳои ахлоқии китоби “Қуръон” адаб ба ахлоқи одамон баҳо дода, чаҳорҷӯбаи ахлоқи динро баҳри хушаҳлоқ шудан, ҳамчун меъёр интихоб мекунанд”... (с. 15)

Фасли сеюми ин боб “Қасас–ул-анбиё”-и манзуими Мирзо Қадам унвон дорад. Дар ин баҳш диссертант доир ба соҳту муҳтавои асари номбурдаи муаллифи китоб сухан рондааст. Муаллифи диссертатсия оид ба таърихи пайдоиши ин қисса муфассал маълумот дода, қайд менамояд, ки дар таърихи адабиёти мо “Қасас –ул-анбиё”-и манзури Мирзо Қадам воқеаи нодир ва нотакрор аст, ки он то имрӯз ношинохта мондааст.

Боби сеюми диссертатсия “Хусусиятҳои сабкиву бадеии ашъори Мирзо Қадам” унвон дорад. Ин боб фарогири ду фасл мебошад. Фасли якуми боби мазкур ба “Забону сабки баёни ашъори Мирзо Қадам ва марҳилаҳои ташаккули он” баҳшида шудааст. Дар ин фасл муаллиф дар хусуси ҳунари эҷодӣ, марҳилаҳои инқишифӣ-шоир ашъори шоир ва сабки баёни ӯ маълумот додааст.

Фасли дуюми боби мазкур “Хусусиятҳои бадеии ашъори Мирзо Қадам”-ро дарбар мегирад. Дар ин баҳши кор муаллифи диссертатсия роҷеъ ба хусусиятҳои фарқунандай ашъори шоир аз дигар ҳамзамононаш маълумоти арзишманд пешниҳод кардаааст. Аз рӯйи ақидаҳои диссертант шоир бо истифода аз санъатҳои бадеӣ бе мисли тавсиф, тансикусифат, ташбех, киноя, бароати истеҳсол, саволу ҷавоб, иҳом, таҷохули ориф, ирсолу масал, такрор, ашъори худро рангу бӯйи ачиб баҳшидааст.

Дар хулоса муаллиф тамоми бобҳо , фаслу зерфаслҳои корро натиҷагирӣ намудааст.

Бояд ишора намуд , ки дар баробари муваффақиятҳо кор аз норасогиҳо орӣ нест.

Ба мисли :

1. Беҳтар аст, ки дар фишурдаи диссертатсияи унвонҷӯ мулоҳизаҳои ҳудро дар бораи робитаҳои ҳавзаҳои адабии замони зиндагии Мирзо Қадам дар радифи маводи таҳлилкардааш баён мекард.
2. Баъзе ҷумлаҳо таҳрирталабанд (С 12, 16)
3. Кор аз ҳатогиҳои техники, имлой ва китобатӣ орӣ нест. (с 3,5,4,7,9)

Камбудиҳои зикршуда арзиши илмии фишурдаи рисоларо коста намесозанд. Кор анҷом ёфта буда , ба талаботи имрӯзаи КОА-и Ҷумҳурии Тоҷикисто ҷавобгӯ аст , муаллиф шоистаи дарёғти дараҷаи илмии номзади илмҳои филологӣ аз рӯйи ихтисоси 10.01.01.-Адабиёти тоҷик мебошад.

Доктори илмҳои филология, профессори

кафедраи забон ва адабиёти тоҷикии

Донишгоҳи давлатии Данғара

Хусейнзода Фарҳод

Имзои Ҳусейнзода Фарҳодро тасдиқ менамоям.

Сардори шуъбаи қадрҳои

Донишгоҳи давлатии Данғара

Чабборӣ Н.

11.12.2019

